

УДК 005:005.342: 664.61

У.В. Білинська

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

U.V. Bilynska

FEATURES DIAGNOSIS OF STATE DEPARTMENT INNOVATION RISK IN THE FOOD INDUSTRY

Діагностика стану управління інноваційними ризиками на підприємствах є важливою складовою системи економічної діагностики. Основна мета такої діагностики полягає у дослідженні шляхів оптимізації негативного впливу, розробці дієвих механізмів протидії, уникнення, страхування, подолання наслідків дії інноваційних ризиків на всіх стадіях виробництва та менеджменту.

Шляхи вирішення проблеми економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності підприємств пропонує у праці [1] Білошкурський М. В. Проте у вказаних наукових працях поза увагою дослідників залишається проблема діагностики стану управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості.

Основна проблема, полягає у тому, що в діагностиці стану управління інноваційними ризиками підприємства відсутнє методичне забезпечення, яке б передбачало використання публічної інформації.

Необхідні звіти, то статистичні дані, які в них наводяться, підлягають під ст. 21 Закону України «Про державну статистику», якою забезпечується конфіденційність статистичної інформації. У ст. 21 зазначається, що «первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення статистичних спостережень, ...є конфіденційною інформацією, яка охороняється Законом і використовується виключно для статистичних цілей у зведеному знеособленому вигляді. Поширення статистичної інформації, на підставі якої можна визначити конфіденційну статистичну інформацію щодо конкретного респондента, забороняється» [5].

На основі первинних статистичних даних, що подають підприємства у звітах з інноваційної діяльності, відділ статистики науки та інновацій Державної служби статистики публікує щорічний статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність в Україні» [3]. Зрозуміло, що даний збірник можна використати для проведення економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності на макrorівні за зведеними даними. Для проведення такого дослідження на рівні окремо взятого підприємства науковцю-аналітику слід звернутися безпосередньо до керівництва з проханням про надання відповідних звітів з інноваційної діяльності. В переважній більшості випадків таке прохання керівництвом буде не задоволене з поясненням про комерційну чи іншу таємницю, конфіденційність тощо.

У зв'язку з цим, доцільно дослідити наявне методичне забезпечення щодо економічної діагностики інноваційної діяльності підприємства, в якому б використовувалися загальнодоступні статистичні дані. В Україні публічна інформація щодо діяльності акціонерних товариств публікується у вигляді річної фінансової звітності на офіційному сайті Офіційний сайт Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [4]. Щодо підприємств інших організаційно-правових форм, автором не знайдено загальнодоступних джерел інформації. В результаті проведеного дослідження методик економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності підприємства, зокрема наукових публікацій Лисенко Н. О. та Білошкурської Н. В. [2], Білошкурського М. В. [2], Андреевої В.М. [1], автором встановлено, що найбільш прийнятною у застосуванні є модель виробничої функції Тінбергена виду:

$$Q = A K^{\alpha} L^{\beta} e^{\lambda t}, \quad (1)$$

де Q – обсяг виробництва підприємства у натуральному або грошовому вираженні;

K – фактор капіталу (вартість основних засобів або необоротних активів, або сукупних активів підприємства тощо);

L – трудовий фактор (середньооблікова чисельність працівників, або чисельність промислово-виробничого персоналу, або річний фонд оплати праці, або середня заробітна плата працівника);

A – вільний член;

α – коефіцієнт еластичності обсягу виробництва за фактором капіталу;

β – коефіцієнт еластичності обсягу виробництва за трудовим фактором, причому $\beta = 1 - \alpha$;

$\alpha, \beta > 0$;

λ – коефіцієнт еластичності обсягу виробництва за технологічним прогресом;

e – число Ейлера (основа натурального логарифму);

t – фактор технологічного прогресу

Економічна діагностика стану управління інноваційними ризиками підприємства в моделі виробничої функції Тінбергена, що формалізується за формулою (1), проводиться на основі параметра технологічного прогресу λ та інтерпретується наступним чином:

- результат, за якого $\lambda < 0$, свідчить про відставання підприємства від технологічного прогресу, застарілість застосовуваних технологій, низький рівень автоматизації праці, екстенсивне зростання, ігнорування впровадження інновацій тощо;

- якщо $\lambda > 0$, то діагностується високий рівень розвитку інноваційної діяльності підприємства, що характеризується застосовуванням сучасних технологій у виробничому процесі, використанням переваг технологічного прогресу, впровадженням інновацій та широкою автоматизацією робочих місць;

- при $\lambda = 0$ модель Тінбергена стає виробничою функцією Кобба-Дугласа з постійною віддачею від масштабів виробництва, оскільки $e^{0 \cdot t} = 1$ і характеризується нейтральністю підприємства до впливу технологічного прогресу, або простим відтворенням факторів виробництва.

Таким чином, застосування моделі виробничої функції Тінбергена в економічній діагностиці стану управління інноваційними ризиками підприємств усуває труднощі щодо конфіденційності шляхом використання публічної статистичної інформації.

Література

1. Білошкурський М.В. До проблеми економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності підприємств / М.В. Білошкурський // Соціально-економічні трансформації в умовах глобалізації: світовий та вітчизняний виміри : [матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 1-2 березня 2013 р.)] ; ред. кол. : К. С. Шапошников [та ін.]. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 56-58.

2. Лисенко Н.О. Застосування виробничої функції Тінбергена при аналізі інноваційної складової економічної безпеки підприємств АПК / Н.О. Лисенко, Н.В. Білошкурська // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. - № 4'2012 (30). – С. 140-144.

3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : [статистичний збірник] / І. В. Калачова (відповідальна за випуск) ; Державна служба статистики України. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.

4. Офіційний сайт Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>.

5. Про державну статистику / Закон України № 2614-ХІІ 17.09.1992 р. від (поточна редакція від 02.12.2012 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.